

Jumalateenistus Nõos P, 10.07.22 kell 11.00, 4. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Jn 3:1–5, 10; 4:1–11; Lk 6:36–42

Jutlus: Rm 14:7–12

Laulud: 73 (1–8); 312 (1–5, 6–7); 132 (1–5); 262 (1–5)

Keegi meist ei ela ju iseenesele ja keegi ei sure iseenesele, sest kui me elame, siis elame Issandale, ja kui me sureme, siis sureme Issandale. Kas me nüüd elame või sureme – me oleme Issanda päralt. Selleks on ju Kristus surnud ja saanud jälle elavaks, et ta oleks nii surnute kui elavate Issand. Sina aga, miks sa mõistad kohut oma venna üle? Või sina, miks sa paned oma venda halvaks? Kõik me ju astume Jumala kohtujärje ette, nagu on kirjutatud: „Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand, minu ees nõtkub iga põlv ja iga keel annab tunnustust Jumalale.” Nõnda peab siis igaüks meist enda kohta Jumalale aru andma.

Soomerootsi teoloog Jukka Thuréni arvates on apostel Paulus Rooma kirja kirjutanud ajavahemikus 55–58 pKr muude eesmärkide hulgas järgmise tähtsa eesmärgiga: ületada keisririigi pealinna mitmete kristlike grupeeringute erinevused ja luua Roomas Jumalat ühest suust ülistav kogudus.

Sestap on kiri roomlastele ja sh meie tänane kirjakoht adresseeritud inimestele, kes tunnistavad Jeesust Kristust oma Issandana ehk kristlastele. Rõhutan seda seetõttu, et keegi ei arvaks kuulnud kirjakohta olevat tegutsemisjuhendiks neile, kes Kristust oma elu Issandaks ei pea. Tegu on niisiis siseringi juhistega.

Need siseringi juhised meie kirjakohas sisaldavad põhjanevaid väiteid.

Esiteks: keegi meist ei ela iseenesele, vaid Issandale.

Kõik me inimestena elame suure osa oma elust iseenesele: iseenese heaolu silmas pidades, iseenese tahtmisi ja südametunnistust arvestades. Teisiti poleks see arvatavasti mõeldavgi, kuna me peame ju selles elus kuidagiviisi „läbi lööma“, ennast vähem või rohkem maksuma panema.

Kindlasti elame osa oma elust ka ligimestele. Pereliikmetena elame oma lähedastele, sõpradena oma sõpradele, riigikodanikena oma riigi teistele kodanikele jne. Surume seejuures alla omaenda tahtmised, vahel ka heaolu ja südametunnistuse.

Kuid kristlastena elame selle kõige juures ka Issandale. Kuidas seda kujutleda? Toon kolm näidet Luuka evangeeliumist.

Lk 5:27j kõneldakse sellest, kuidas Jeesus ütles tõlner Leevile „Järgne mulle!“, mispeale Leevi jättis kõik oma varasemad toimetused maha ja järgnes Jeesusele.

Lk 9:59j esitab Jeesus sama kutse ühele teisele inimesele, kuid too palub luba enne minna matma oma isa. Mispeale Jeesus nõuab temalt matuste usaldamist teistele ja Jumala riigi kuulutamise alustamist.

Lk 18:18jj aga küsib üks ülem Jeesuselt, kuidas ta saaks pärida igavese elu. Kuuldes, et küsija on pidanud Moosese käske noorpõlvest saadik, soovib Jeesus tal jagada kogu oma varandus vaestele ning järgneda talle. Mispeale rikas ülem jääb kurvaks, arvatavasti seetõttu, et oma senisest elust loobumine tundub väga keerulisena.

Küllap illustreerivad need kolm näidet Issanda osa ka meie elus. Pole kahtlust, et see, kes on kunagi Kristuse kogudusega liitunud, pole teinud seda vastu tahtmist (kõnelen muidugi täisealistest kristlastest). Kuid kas ja mil määral on Kristuse järgmisest eespool perekond või maised kohustused, teab igaüks ise.

Ometi oleme oma elu ja kõik selle juurde kuuluva saanud Jumalalt ning kellegi-millegi muu oma elu aluseks ja eesmärgiks seadmine pole lihtsalt mõistlik. Ega ilmaasjata Paulus ütle meie kirjakohas „me peame elama Issandale“, vaid konstateerib fakti: „Keegi meist ei ela ju iseenesele“. Nõnda peame kristlasena alati leidma viisi, kuidas seada Jumal oma elus esikohale, hoolimata sellest, et meil on kohustused oma perekonna ja ameti suhtes.

Teine väide on meie kirjakohas selline: keegi ei sure iseenesele. Esmapärgul tundub see väide üksnes retoorilisena, sest mis vahet on sellel, kellele surrakse – surm tuleb niikuinii.

Kuid järele mõeldes tuleks seda väidet võtta nii, et suremine pole ikkagi inimese enda asi („Kui

tahan, siis suren ning valin ise aja ja koha!“). Kui nõustutakse, et elu on andnud Jumal, siis võib ta selle omanikuna elu ka tagasi võtta ja teha seda täpselt siis, kui talle sobivam on.

Siinkohal tuleb meelde ülestõusnud Jeesuse kahekõne Peetrusega Jh 21:21j, kus Peetrus küsib kaasjüngri (jüngri, keda Jeesus armastas, arvatavasti Johannese) saatuse kohta ja Jeesus vastab talle: „Kui ma tahan, et ta jääb minu tulekuni – mis see sinusse puutub? Sina järgne mulle!”

Nõnda võtab Paulus asja meie kirjakohas kokku nii: „Kas me nüüd elame või sureme – me oleme Issanda pärast.“ Ja et kristlasele ei jääks segaseks tema staatus surnuna, lisab Paulus meie kirjakohas juurde: „Selleks on ju Kristus surnud ja saanud jälle elavaks, et ta oleks nii surnute kui elavate Issand.“

Esiteks, ka surnuna on kristlane Kristuse oma, nii nagu Kristus ise oli ristilööduna ja enne ülestõusmist hauas viibides oma taevase Isa oma. Ja teiseks ei jää kristlane surmavalda – just seepärast paigutab Paulus lauses elamise pärast suremist –, vaid äratakse üles, nii nagu Kristus surnuist üles äratati.

Niisiis on kristlase arusaamal elust ja surmast põhjanev erinevus mittekristlase omast: erinevalt viimasest annab kristlane nii oma elu kui ka surma kindlalt Jumala kätte.

Meie kirjakoha teises pooles aga vaatleb Paulus eelneva taustal kristlaste suhet kaaskristlastega. Taustal on siin eelmainitud olukord Rooma kristlaskonnas, kus kristlaste seltskond oli üsna kirju: oli juute, mittejuute, mõjutusi erinevatelt apostlitelt jne.

Meie kirjakoha eel arutleb Paulus usukommete, täpsemalt söömise ja pühade üle. Mõni kristlane usub, et võib süüa kõike, teine (nt juudi taustaga kristlane) usub, et ohvriliha süüa ei tohi. Mõni kristlane usub, et kõik päevad on ühesugused, teine (jällegi võib-olla juut) usub, et nädala seitsmendat päeva, sabbatipäeva, ja mälestuspäevi tuleb pidada tähtsamaks teistest päevadest.

Põhimõtteliselt samamoodi on asi olnud kogu kristluse ajaloo vältel. On olnud erinevaid arusaamu kristlusest, erinevad konfessioonid, äratusliikumised, sektid jne. Ühe ja sama konfessiooni piires on inimesi, kes väljendavad seisukohti, mis tunduvad selle konfessiooni n-ö õige õpetuse hoidjaile valeõpetusena või lihtsalt ohtlikuna. On tülisid koguduseliikmete vahel, mille põhjuseks on see, et keegi peab kedagi raturikkujaks või vaenuõhutajaks. Too nn raturikkuja või vaenuõhutaja peab aga ennast nt prohvetiks, kes lihtsalt peab Jumala sulasena teistele Jumala tahtmist edastama.

1Jh 4:1jj annab apostel Johannes retsepti, kuidas kirjeldatud ja paljude muude erinevuste vahel vahet teha: „Armsad, ärge usaldage iga vaimu, vaid katsuge vaimud läbi, kas nad on Jumalast, sest palju valeprohveteid on läinud välja maailma. Te tunnete Jumala Vaimu sellest: iga vaim, kes tunnistab Jeesust Kristust lihasse tulnuna, see on Jumalast, ning ükski vaim, kes seda Jeesust ei tunnista, ei ole Jumalast, vaid see on antikristuse oma...“

Teisisõnu, kristlase definitsioon on väga lihtne: see, kes usub, et Jeesus Kristus on Jumala Poeg ehk Issand, on kristlane; see, kes seda ei usu, pole kristlane.

Kui nüüd erinevate vaadetega kristlased suudavad tunnistada ühte ja sama usutunnistust – kristluses Nikaia-Konstantinoopoli usutunnistust, mida aktsepteerivad kõik kristlikud konfessioonid – siis peaks olema selge, et eri konfessioonide usukommete ja konfessioonisiseste tavade erisus ei tohiks olla kohtumõistmise ja halvaksapanu põhjuseks.

Kirikus on küll olemas ka kohtumõistmise institutsioon (alates 01.11.2021 on see EELK-s küll likvideeritud), kuid see peaks olema pigem rahu ja korra tagamise teenistuses. Sest rahu ja korda võivad kristlased rikkuda oma (paratamatult) patuse loomuse kiusatuste tõttu, mis võivad avalduda kõige erinevamal moel. Ei hakkagi siin loetlema skandaale, mis pea igal aastal kristlaskonda tabavad, küllap on need teil endilgi meeles.

Ent Paulus tahab öelda, et niikaua, kui me jääme üksteise vendadeks ja õdedeks Kristuses, pole kohtumõistmine ja halvaksapanu kõige vähemalgi määral mõistlik, kuna „kõik me ju astume Jumala kohtujärje ette“ ja peame „enda kohta Jumalale aru andma“.

Tõepoolest, Jumala ees oleme me kõik ühesugused sulased oma talentidega, aga ka oma puudustega. Ja ükski pole Jumala ees niipalju teisest parem, et ta võiks teise üle kohut mõista või teist halvaks panna.

Asjaolu, et me peame kord Jumala ees enda elu kohta aru andma, viib mõtted tagasi meie jutluse algusele. Kui suudame elada nii, et Kristus on nii meie elus kui ka surmas meie Issand, siis oleme

teinud suure sammu igavese elu poole. Sest puudujääke meie tegemistes ja tegematajätmistes leiab suur Kohtunik Jumal viimses kohtus igal juhul. See, mis loeb, on ikkagi meie vaimulik seotus Kristusega: kas Kristus tunnustab meid temasse uskujatena või mitte.

Niisiis andkem oma usukaaslastele alati andeks, kui nad on oma käitumisega meid kuidagi riivanud või pahandanud, ent me näeme, et nad on jäänud kindlale usu alusele – tunnistavad Jeesust Kristust oma Issandana. Sest „kas me nüüd elame või sureme – me oleme Issanda päralt“.

Aamen.